

**Quick scan beschermde natuurwaarden
AH-filiaal, de bibliotheek, De Schalm
en het waterbergingsgebied
in het plangebied Koningsoord
te Berkel-Enschot
(gemeente Tilburg)**

Opdrachtgever: Heijmans Vastgoed B.V.

Juni 2016

Inhoudsopgave

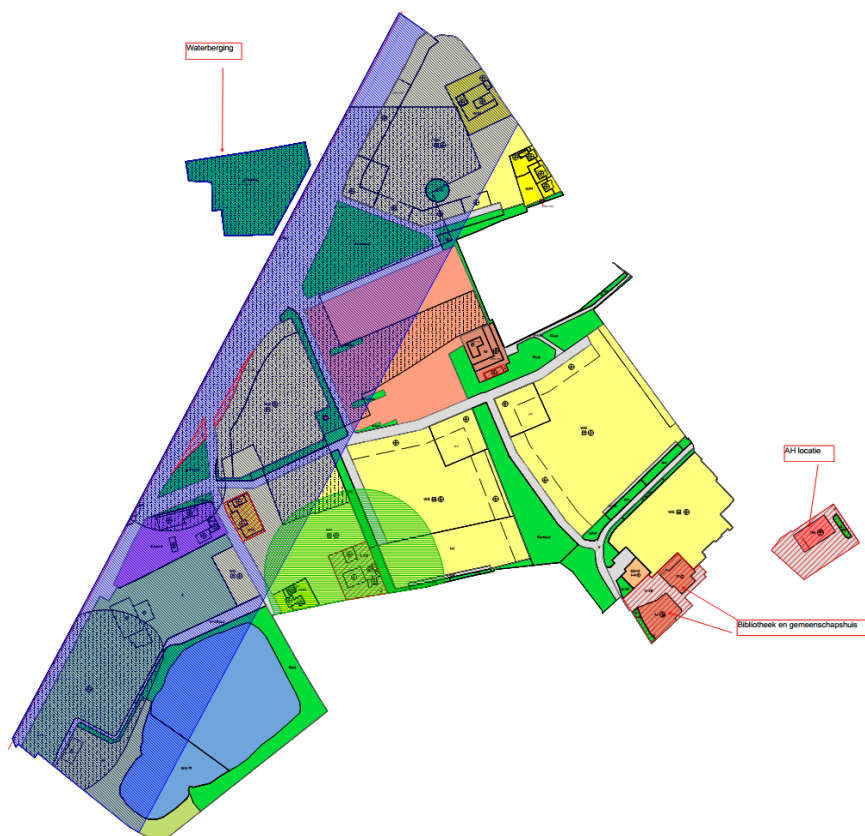
1. Inleiding.....	2
2. Onderzoeksmethode en -resultaten	2
2.1. Onderzoeksmethode	2
2.2. Onderzoeksresultaten	2
2.2.1. De Schalm	2
2.2.2. Bibliotheek	3
2.2.3. Albert Heijn-filiaal.....	3
2.2.4. Waterbergingsgebied	4
2.2.5. Conclusies.....	5
3. Literatuur en bronvermelding	6

1. Inleiding

Op 5 februari 2016 is door Heijmans Vastgoed B.V. aan het Ecologisch Adviesbureau Cools de opdracht verleend om een quick scan uit te voeren naar de beschermde natuurwaarden in en nabij het AH-filiaal, de bibliotheek, De Schalm en het waterbergingsgebied in het plangebied Koningsoord te Berkel-Enschot (gemeente Tilburg).

2. Onderzoeksmethode en -resultaten

2.1. Onderzoeksmethode

Kaart 1: ligging van de onderzochte locaties: De Schalm, Bibliotheek, AH-filiaal en waterbergingsgebied.

In het kader van het onderzoek zijn 3 gebouwen, alsmede een locatie waar een waterberging is gepland op 18 februari 2016 onderzocht op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Voor zover van toepassing is het onderzoek uitgevoerd conform de richtlijnen van het Vleermuizenprotocol en de soortenstandaard van de gierwaluw en huismus door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Het betreft het cultureel centrum De Schalm, een openbare bibliotheek met stadswinkel van de gemeente Tilburg, en een filiaal van supermarktketen Albert Heijn.

Alle drie deze gebouwen zijn gelegen in of nabij het winkelcentrum Eikenbosch te Berkel-Enschot (gemeente Tilburg) en worden momenteel nog dagelijks intensief gebruikt. Het dagelijkse intensief gebruik van deze drie gebouwen maakt grote delen van de betreffende gebouwen ongeschikt voor de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen of broedplaatsen van vogels. Gezien de aard en gebruik van de drie gebouwen is het zo goed als zeker dat er in geen van de drie gebouwen voor vleermuizen, vogels of andere beschermde diersoorten geschikte in pandige ruimten aanwezig zijn. Om deze reden zijn de drie gebouwen niet in pandig onderzocht en wordt een in pandig onderzoek ook niet noodzakelijk geacht. Onderzoek heeft dus uitsluitend van buitenaf plaatsgevonden.

2.2. Onderzoeksresultaten

2.2.1. De Schalm

Het cultureel centrum De Schalm is grotendeels met platte daken uitgevoerd. Er zijn dus geen zolderruimten aanwezig. Spouwruiden zijn nauwelijks tot niet toegankelijk voor bijvoorbeeld vleermuizen, maar ook niet

voor vogels. Voor vleermuizen geschikte boeiboorden, dak- en gootlijsten e.d. ontbreken. De verwachting is dan ook dat er geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen of vogels aanwezig zullen zijn.

Voor het gebouw staan enkele struiken en lage bomen die broedgelegenheid aan vogels kunnen bieden. Omdat alle vogelnesten, ook van algemene soorten, beschermd zijn, dient voorkomen te worden dat bij bijvoorbeeld sloop of renovatie broedende vogels verstoord worden. In geval van sloop dient dus rekening gehouden te worden met de eventuele aanwezigheid van nesten van vogels. Dit kan bijvoorbeeld door dergelijke werkzaamheden buiten het broedseizoen (veelal begin/half maart en half/eind augustus) uit te voeren, of door dergelijke vegetatie buiten het broedseizoen te verwijderen.

Cultureel centrum De Schalm.

2.2.2. Bibliotheek

Naast de Bibliotheek is hier ook een stadswinkel (dienstenbalie) van de gemeente Tilburg gevestigd. Een deel van het gebouw, met name de ingang van zowel bibliotheek als stadswinkel is gelegen onder een overkapping van het winkelcentrum Eikenbosch waar het gebouw onderdeel van uitmaakt. Het gehele gebouw bestaat uit één bouwlaag, en is voorzien van een plat dak. Er zijn geen spouwruimten aanwezig die voor vleermuizen of vogels toegankelijk zijn. De verwachting is dan ook dat er geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen of vogels aanwezig zullen zijn.

Bibliotheek met stadswinkel.

2.2.3. Albert Heijn-filiaal

Verreweg het grootste deel van het gebouw wordt in beslag genomen door de winkelruimte van het filiaal van deze supermarktketen. Deze winkelruimte is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen noch vogels. Boven een klein deel van het gebouw bevindt zich een bovenverdieping met daarin een of meerdere zolderruimten. Deze zolderruimten zijn eveneens in gebruik. Grote delen van het gebouw zijn afgewerkt met zogenaamde boeiboorden, en goot- en daklijsten. Deze zijn echter uitgevoerd in Trespa of vergelijkbaar materiaal. Dit kunststof materiaal heeft als nadelige eigenschap voor vogels en met name voor vleermuizen dat het erg

glad is, en weinig houvast biedt aan vogels en vleermuizen. Bovendien is het bijzonder vlak tegen de gevels aangebracht, waardoor er geen verblijfsruimten achter dit gevelmateriaal aanwezig zijn. Het grootste deel van het gebouw is uitgevoerd met een plat dak; de zolderruimte en een verhoogd gedeelte boven de ingang zijn voorzien van een half zadeldak, gedekt met dakpannen, en eveneens voorzien van Trespa daklijsten. De verwachting is dat ook hier geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zullen zijn.

Aan de noordzijde van het gebouw is een begroeiing van struiken aanwezig. Deze struiken zijn onlangs gesnoeid, en zijn ook in verleden waarschijnlijk regelmatig teruggesnoeid. Bij met name een eventuele sloop van het gebouw dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van vogelnesten in deze vegetatie.

Filiaal van supermarktketen Albert Heijn.

2.2.4. Waterbergingsgebied

Onderdeel van het onderzoek was tevens een perceel grasland waar een waterberging is gepland. Deze geplande waterberging ligt ingesloten tussen De Kraan en de spoorlijn Tilburg-Den Bosch. Het gehele perceel is erg eenvormig van aard. Ten tijde van het onderzoek was het in gebruik als grasland. Het perceel is voorzien van een veekerdend raster, waardoor het waarschijnlijk is dat er van tijd tot tijd enkele runderen of een of meerdere paarden zullen grazen.

Tijdens het veldbezoek zijn er verspreid over het perceel uitsluitend enkele algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen, zoals akker- en speerdistel, Engels raaigras, gewone braam, grote brandnetel, hulst, kleeftkruid, kleine veldkers, kruipende en scherpe boterbloem, paardenbloem, look-zonder-look, paarse dove-netel, smalle weegbree, vogelmuur en de oorspronkelijk verwilderde winterpostelein. De aangetroffen plantensoorten hebben geen beschermde status. Aangezien dit onderzoek op het eind van de winter heeft plaatsgevonden, en de vegetatieontwikkeling op dat moment dus nog nauwelijks op gang was gekomen, zal de soortenlijst wellicht niet geheel volledig zijn. Gezien de aard en gebruik van het perceel kan echter worden aangenomen dat de kans dat er beschermde plantensoorten voorkomen, uitgesloten is.

Midden in het perceel is een rijtje van circa 20 Italiaanse populieren aanwezig. Ook bevindt zich in het perceel een greppelvormige laagte, waarin zich ten tijde van het veldonderzoek wat water had verzameld. De periode waarin deze laagte water bevat is te kort en onregelmatig om deze laagte als geschikt te beschouwen zijn voor water- of moerasplanten. Overigens kan tijdens perioden met vrij veel neerslag als gevolg van stagnatie van in de bodem zakkende neerslag ook wat ondiep water op het grasland komen te staan. De bermsloot van de spoorlijn zal gedurende wat langere tijd van het winterhalfjaar wat water bevatten, maar zal in de loop van het voorjaar en zomer eveneens uitdrogen. Hierin zouden zich in het voorjaar, als deze bermsloot nog water bevat, niettemin enkele amfibiesoorten kunnen ophouden (bijvoorbeeld bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander) en vanuit deze sloot mogelijk af en toe ook in het graslandperceel c.q. toekomstig waterbergingsgebied. Genoemde amfibiesoorten zijn wettelijk beschermd en opgenomen in tabel 1. Door het toekomstig gebruik als waterbergingsgebied kan er mogelijk een geschikter landbiotoop ontstaan voor de amfibieën.

Op grond van het veldonderzoek en deskundigenervaring kan worden geconcludeerd dat er ter plaatse van de geplande waterberging potentieel enkele broedvogels te verwachten zijn. Het gaat daarbij uitsluitend om broedmogelijkheden in het rijtje Italiaanse populieren die midden op het perceel staan. Onder dit rijtje popu-

lieren bevindt zich ook enige opslag van vlier en wat jonge exemplaren hulst. Met name in de populieren zouden zich in het broedseizoen soorten als koolmees, vink, groenling, houtduif, merel, zwarte kraai, en ekster kunnen vestigen. Tijdens het onderzoek zijn weliswaar geen vogelnesten aangetroffen, maar dit onderzoek vond voor aanvang van het broedseizoen plaats. Bij eventuele kap van deze populieren dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels. Daarom dient eventuele kap van deze populieren buiten het broedseizoen (veelal begin/half maart tot en met half/eind augustus) plaats te vinden.

In 2015 kwam ten noorden van het graslandperceel in een schuur aan De Kraan een vaste verblijfplaats van de kerkuil voor. **In deze omgeving bevond zich in 2015 ook een territorium van een steenuil.** Het perceel waar de waterberging is gepland is onderdeel van het jacht- c.q. voedselgebied van de kerkuil en steenuil. De kerkuil leeft vooral van muizen en kleine vogels, terwijl de steenuil naast muizen ook veel wormen, kevers en dergelijke eet. Gezien het huidige beheer en inrichting is het graslandperceel geen optimale voedselbron voor de kerkuil en steenuil. Het perceel kan dan ook momenteel niet als een essentieel foerageergebied worden aangemerkt, maar wel als een belangrijk onderdeel van een veel groter foerageergebied.

In de toekomst zal van het circa 1,2 hectare grote graslandperceel circa 4000 m² worden ingericht als waterberging. Verwacht wordt dat dit deel van het perceel een keer in de tien jaar onder water zal staan met overtollig water uit het gebied ten oosten van het spoor. Naast grasland zal het perceel ook gaan bestaan uit ruigtevegetaties, waardoor het voedselaanbod voor de kerk- en steenuil plaatselijk kan toenemen. Het gedeeltelijk en incidenteel gebruik van het perceel als waterberging zal zeer waarschijnlijk geen negatief effect hebben op het aantal muizen, wormen en (larven van) kevers c.q. het voedselaanbod voor kerk- en steenuil.

Waterbergingsgebied.

2.2.5. Conclusies

Uit het onderzoek blijkt dat de onderzochte gebouwen voornamelijk platte daken hebben en geen voor vleermuizen en/of vogels toegankelijke spouwmuuren, boeiborden, dak- en/of gootlijsten. In of aan de gebouwen van De Schalm, de bibliotheek en het AH-filiaal komen geen verblijfplaatsen voor van vleermuizen en/of gebouwwonende vogelsoorten (o.m. huismus, gierzwaluw). Een jaarrondonderzoek naar vleermuizen en gebouwwonende vogelsoorten wordt niet noodzakelijk geacht. Voor de sloop of renovatie van de onderzochte gebouwen is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig alsook geen compenserende of mitigerende maatregelen.

Nabij De Schalm en het AH-filiaal komen struiken en lage bomen voor die broedgelegenheid aan vogels kunnen bieden. Hetzelfde geldt voor de populieren in het graslandperceel ten westen van het spoor. Eventuele verwijdering van de struiken en bomen dient plaats te vinden buiten het broedseizoen (veelal begin/half maart tot en met half/eind augustus).

In het graslandperceel komen geen beschermde plantensoorten voor. Deels kan het perceel fungeren als (tijdelijk) landbiotop voor bastaardkikker, bruine kikker en gewone pad. Door het toekomstig gebruik als waterberginggebied kan er mogelijk een geschikter landbiotop ontstaan voor de amfibieën.

Het graslandperceel is onderdeel van het jacht- c.q. voedselgebied van de kerkuil en steenuil. Gezien het huidige beheer en inrichting is het graslandperceel geen optimale voedselbron voor de kerkuil en steenuil. Het perceel kan dan ook momenteel niet als een essentieel foerageergebied worden aangemerkt, maar wel als een belangrijk onderdeel van een veel groter foerageergebied. Naast grasland zal het perceel ook gaan bestaan uit

ruigtevegetaties, waardoor het voedselaanbod voor de kerk- en steenuil plaatselijk kan toenemen. Het gedeeltelijk en incidenteel gebruik van het perceel als waterberging zal zeer waarschijnlijk geen negatief effect hebben op het aantal muizen, wormen en (larven van) kevers c.q. het voedselaanbod voor kerk- en steenuil. Compenserende maatregelen worden dan ook niet noodzakelijk geacht.

3. Literatuur en bronvermelding

Ecologisch Adviesbureau Cools, 2015.

Onderzoek naar beschermde soorten in het plangebied Oostkamer te Tilburg. Ulvenhout.

Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2013.

Vleermuisprotocol 2013.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002.

Flora- en faunawet. 's-Gravenhage.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014.

Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, versie 1.1, maart 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014.

Soortenstandaard Gierzwaluw, versie 1.1, maart 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014.

Soortenstandaard Huismus, versie 1.1, maart 2014.